

ALPÝÐUSAMBAND ÍSLANDS

Alþingi

Erindi nr. P 130/1923

komudagur 19.4.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Reykjavík 19. apríl 2004

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl., 855. mál.

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagna ofangreint frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl.

Helstu niðurstöður

Það er mat Alþýðusambands Íslands að það frumvarp sem nú liggur fyrir um breytingar á lögnum um fæðingar- og foreldraorlof gangi ekki í neinum mikilvægum atriðum geng upphaflegum markmiðum laganna. Þannig mun það þak á greiðslum sem lagt er til með frumvarpinu ekki hafa áhrif á nema lítinn hóp foreldra og greiðslur það rýmilegar að ekki ætti að hafa áhrif á töku fæðingarorlofsins.

Ekki er ástæða til annars en að taka undir þau sjónarmið sem koma fram í frumvarpinu og athugasemdum með því um að eðlilegt sé að sporna gegn allri misnotkun á Fæðingarorlofssjóðnum. Hins vegar er ljóst að þær aðferðir sem lagðar eru til munu jafnframt fela í sér almenna skerðingu á greiðslum í fæðingarorlofi. Þar skipti mestu sú tillaga að miða við tvö síðustu tekjuár fyrir fæðingu barns (eða komu þess á heimili). *Gegn þessum skerðingaráhrifum mætti vinna með því að miða við síðasta heila tekjuár í stað tveggja, án þess að fórna þeim meginmarkmiðum sem tillögurnar ganga út á.*

Alþýðusambandið leggur ríka áherslu á að tækifærið sem nú gefst, við endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof, verði notað til að taka af öll tvímæli um að foreldrar sem eiga aðild að Alþýðusambandi Íslands fái greidd orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslu úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof.

Einnig er mikilvægt að nota tækifærið nú til að treysta sveigjanleika og heimildir Fæðingarorlofssjóðs ef foreldrar hafa í stuttan tíma verið utan vinnumarkaðar síðustu sex mánuði fyrir upphaf töku fæðingarorlofs. Þá er að mati ASÍ mikið álitamál hvort heimilt er, svo og hvort ástæða eða sanngirni felist í því að hætta að taka tillit til starfa í öðrum löndum EES við ákvörðun greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði eins og frumvarpið gerir ráð fyrir.

Hvað varðar tillögur um breytingar á lögum um tryggingagjald og lúta að tekjuöflunarpátt frumvarpsins felst hann í því að færa mjög umtalsverðar fjárhæðir frá Atvinnuleysistryggingasjóði í Fæðingarorlofssjóð. Verði tillagan að veruleika mun hún veikja stöðu Atvinnuleysistryggingasjóðs og framtíðarmöguleika til að bæta stöðu atvinnulausra.

Alþýðusamband Íslands hafnar þeirri leið sem lögð er til og felst í að bæta stöðu Fæðingarorlofssjóðs með því að skerða rekstrargrundvöll og framtíðarmöguleika Atvinnuleysistryggingasjóðs. *ASÍ leggur til að þess í stað verði hlutur Atvinnutryggingagjaldsins óbreyttur og tekjuþörf Fæðingarorlofssjóðs mætt með því að taka af þeim hluta tryggingagjaldsins sem ekki er sérstaklega varið til trygginga er tengjast vinnumarkaðinum og starfsemi tengdri honum.*

Þá varar ASÍ við því að breytingar á fjármögnun til reksturs Vinnueftirlits ríkisins verði til þess að veikja rekstrargrundvöll og starfsskilyrði stofnunarinnar. Þvert á móti er mikilvægt að styrkja til muna starfsgrundvöll Vinnueftirlitsins þannig að stofnunin geti mætt auknum kröfum og umsvifum á vinnumarkaði eins og núverandi fyrirkomulag gerir ráð fyrir.

Alþýðusamband Íslands lýsir þannig yfir stuðningi við meginefni frumvarps til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl. Alþýðusambandið leggur til að frumvarpið verði samþykkt, að því tilskyldu að tekið verði tillit til ofangreindra athugasemda og tillagna um breytingar á efni þess.

Greinargerð

Félagsmálaráðherra hefur lagt fram á Alþingi frumvarp til laga um breytingar á lögum um fæðingar- og foreldraorlof og lögum um tryggingagjald. Tilgangurinn er, eins og segir í athugasemdum með frumvarpinu, „*einkum sá að renna styrkari stoðum undir það fæðingarorlofskerfi sem komið var á með lögunum með því að treysta betur stöðu þess og koma böndum á útgreiðslur úr Fæðingarorlofssjóði.*“ Jafnframt segir að „*Við endurskoðun laganna þótti ekki tímabært að leggja til stórar breytingar á kerfinu enda mikilvægt að því verði viðhaldið svo stuðlað verði áfram að jafnri þátttöku kvenna og karla á vinnumarkaði og jafnri ábyrgð foreldra á umönnun barna sinna. Ekki síst skiptir máli að börn fái notið umönnunar beggja foreldra á fyrstu mánuðum ævi sinnar.*“

Staða Fæðingarorlofssjóðs og tillögur ráðherra

Fyrir liggur að Fæðingarorlofssjóður mun að öllu óbreyttu lenda í greiðsluþroti innan skamms. Það er því augljós nauðsyn á að grípa til ráðstafana til að tryggja jafnvægi á milli tekna og útgjalda sjóðsins og treysta þannig stöðu hans til framtíðar. Jafnframt er mikilvægt að þær breytingar sem gerðar verða á lögunum um fæðingar- og foreldraorlof verði ekki til að spilla fyrir þeim markmiðum laganna að stuðlað að jafnri þátttöku kvenna og karla á vinnumarkaði og jafnri ábyrgð foreldra á umönnun barna sinna, ekki síst með því að börn fái notið umönnunar beggja foreldra á fyrstu mánuðum og árum ævi sinnar.

Með frumvarpi félagsmálaráðherra er valin blönduð leið til að treysta fjárhagslega stöðu Fæðingarorlofssjóðsins. Annars vegar með því að leggja til breytingar sem ætlað er að draga úr útgjöldum sjóðsins. Hins vegar með því að auka tekjur hans og vegur sá þáttur mun þyngra. Þannig er gert ráð fyrir því að sparnaður vegna breytinga verði um 150 milljónir á ári, á meðan tekjuaukningin gefi um 1.150 milljónir á ári.

Auk þess sem að framan greinir eru gerðar tillögur um ýmsar lagfæringar á lögnum sem flestar hafa að markmiði að skýra einstaka þætti laganna og gefa ýmsum þáttum varðandi framkvæmd þeirra skýrari lagagrundvöll, s.s. eins og varðandi framkvæmdina í tengslum við ættleiðingar, greiðslur til námsmanna, lengingu á lágmarkstímabili í fæðingarorlofi úr einni viku í tvær, millifærslu fæðingarstyrkja o.fl. Ekki verður farið út í umfjöllun um þessa þætti hér nema að því leyti sem þeir kunna að tengjast fjárhag sjóðsins og áhrifum á réttindi foreldra til töku fæðingarorlofs eða greiðslna í fæðingarorlofi.

Hér verður þó ekki hjá því komist að vekja athygli á einu ákvæði í núgildandi lögum sem í einhverjum tilfellum hefur leitt til ósanngjarnrar niðurstöðu við ákvörðun greiðslna í fæðingarorlofi, en það er krafan um að viðkomandi hafi verið **samfelt** á vinnumarkaði í sex mánuði fyrir töku fæðingarorlofs (samkvæmt tillögnum eftirleiðis alfarið bundið við innlendan vinnumarkað). Nokkur dæmi eru þekkt um að einstaklingar hafi vikið af vinnumarkaði tímabundið á framangreindu tímabili af ýmsum ástæðum sem ekki hafa verið viðurkenndar af Fæðingarorlofssjóði, jafnvel um mjög stuttan tíma s.s. vegna tímabundins atvinnuleysis eða breytingar á störfum, og við það misst réttinn til tekjutengdra fæðingarorlofsgreiðslna. Að vísu hefur að nokkru verið komið til móts við gagnrýni á fyrri framkvæmd með breytingum á reglugerð um þetta efni. Mikilvægt er að breytingarnar nú verði notaðar til að tryggja heimildir Fæðingarorlofssjóðsins til að taka með sanngjörnum hætti tillit til framangreindra tilfella við ákvörðun greiðslna úr sjóðnum.

Alþýðusambandið leggur ríka áherslu á að tækifærið sem nú gefst við endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof verði notað *til að taka af öll tvímæli um að foreldrar sem eiga aðild að Alþýðusambandi Íslands fái greidd orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslu úr sjóðnum* skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof. Starfsmenn ríkisins og stofnana þess njóta í dag slíkra greiðslna sem teknar eru beint úr ríkissjóði eða af rekstarfé viðkomandi stofnunar.

Í kjölfar niðurstöðu úrskurðarnefndar Fæðingar- og foreldraorlofssjóðs, þar sem foreldri í aðildarfélagi Alþýðusambands Íslands var neitað um greiðslu orlofslauna frá Fæðingarorlofssjóði meðan viðkomandi naut greiðslna úr sjóðnum, stefndi ASÍ Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs til að viðurkenningar á því að foreldrar eigi rétt á slíkum greiðslum. Í stefnu Alþýðusambandsins segir m.a.:

Í svari félagsmálaráðherra við fyrirspurn á 128. löggjafarþingi 2002-2003 kemur fram að ekki sé unnt að undanskilja ávinnslu á rétti til greiðslna í orlofi frá öðrum starfstengdum réttindum sem fæðingarorlof skal reiknast til starfstíma við mat á. Því beri Fæðingarorlofssjóði að greiða foreldrum orlofslaun vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum. Félagsmálaráðherra sá sem svarar fyrirspurninni samdi og lagði fram lög nr. 95/2000 og ítrekaði þetta viðhorf sitt í umræðum á Alþingi.

Auk þess sem lög 95/2000 juku almenn fæðingarorlofsréttindi var markmið þeirra að jafna fæðingarorlofsréttindi þ.a. réttur beggja kynja skyldi vera jafn og sami réttur á opinberum og almennum vinnumarkaði. Samkvæmt kjarasamningum ríkisstarfsmanna halda þeir áfram að ávinna sér rétt til orlofsgreiðslna úr hendi launagreiðanda þá mánuði sem þeir eru í fæðingarorlofi. Ríkisstarfsmenn njóta sömu greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði og starfsmenn á almennum vinnumarkaði. Ljóst má því vera að sú niðurstaða úrskurðarnefndar fæðingar- og foreldraorlofsmála að orlofslaun séu innifalín í greiðslum sjóðsins er röng því fjarri lagi skulu sjóðir ríkisins tvígreiða sömu réttindi.

Mikilvægt er að nota tækifærið sem nú gefst til að taka af öll tvímæli í þessum efnum og tryggja launafólki jafnan rétt til orlofslauna vegna töku fæðingarorlofs óháð því hvort það starfar hjá hinu opinbera eða á almennum vinnumarkaði.

Tillögur um sparnað og herta framkvæmd

a) Í frumvarpinu er lagt til að sett verði hámark á greiðslur úr sjóðnum m.v. 80% af 600.000 kr. meðaltals mánaðartekjum foreldra á viðmiðunartímabilinu, þannig að mánaðarlegar útgreiðslur sjóðsins til foreldris verði að hámarki 480.000 kr.

Þessi breyting mun aðeins hafa áhrif gagnvart litlum hópi foreldra í fæðingarorlofi. Það er því ekki ástæða til að ætla að hún hafi umtalsverð áhrif hvað varðar markmið laganna, né heldur mun hún fela í sér mikinn sparnað fyrir sjóðinn. Það má því segja að breytingin feli fyrst og fremst í sér pólitísk skilaboð. Verði hámarkið hins vegar ekki látið fylgja almennum launabreytingum í framtíðinni kunna áhrifin að verða meiri og valda skaða þegar frá líður.

b) Í frumvarpinu er lögð áhersla á að komið verði í veg fyrir misnotkun á greiðslum úr sjóðnum. Þetta á einkum að gerast með tvennu:

Greiðslur úr sjóðnum verða stilltar saman með upplýsingum úr skattkerfinu, þannig að greiðslur í fæðingarorlofi verða tengdar tekjum samkvæmt skattframtölum á viðmiðunartímabilinu.

Þá verður viðmiðunartímabilið nú tvö síðustu tekjuár (almanaksár) á undan fæðingarári barns (eða þess árs er barn kemur inn á heimili við ættleiðingu eða varanlegt fóstur) í stað síðustu 12 af 14 mánuðum fyrir upphaf fæðingarorlofstöku eins og er í núgildandi lögum.

Tekið skal undir það yfirlýsta markmið með breytingunum að koma þarf í veg fyrir misnotkun á Fæðingarorlofssjóðinum, hvort sem er með því að foreldrar gefi upp rangar tekjur eða flytji tekjur á milli tímabila til auka greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði. Þar virðist samtenging við gögn úr skattkerfinu ásamt möguleikum á leiðréttingum vænlegur kostur.

Ókosturinn við þá aðferð sem valin er skv. frumvarpinu, einkum hvað varðar breytingarnar á viðmiðunartímanum og ekki er gerð grein fyrir í athugasemdum með því, er hinsvegar sá að hún mun almennt leiða til lækkunar á greiðslum til foreldra í fæðingarorlofi þar sem viðmiðunartekjurnar verða mun eldri en í núgildandi lögum og því síður í samræmi við almenna launaþróun en nú er. Þannig má sem dæmi nefna að greiðsla til foreldris sem hefur töku fæðingarorlofs í byrjun september 2005 mun byggja á meðaltali tekna árána 2003 og 2004 í stað tímabilsins júní 2004 til júlí 2005 eins og er

skv. nógildandi lögum. *Miðað við reynsluna undanfarin ár getur skerðing af þessum ástæðum numið nokkrum prósentustigum. Þetta er alvarlegasti ágalli á þeim sparnaðartillögum sem er að finna í frumvarpinu.*

c) Í þessu frumvarpi er lagt til að viðmiðun vegna útreiknings á greiðslum í fæðingarorlofi verði nú í öllum tilfellum áætlaður fæðingardagur barns (eða koma barns inn á heimili ef um er að ræða ættleiðingu eða töku barns í varanlegt fóstur).

Þessi breyting mun í einhverjum tilfellum leiða til skerðingar á greiðslum til feðra í fæðingarorlofi, sem nú geta miðað viðmiðunartímabilið við upphaf töku fæðingarorlofsins. Að baki þessari breytingu liggja hins vegar jafnræðissjónarmið.

d) Í þessu frumvarpi er lagt til að sett verði að skilyrði fyrir ávinnslu réttinda til greiðslu í fæðingarorlofi að viðkomandi hafi verið samfelld á innlendum vinnumarkaði í sex mánuði fyrir upphafsdag fæðingarorlofs. Þar með verði felld út heimild til að taka til greina starfstíma foreldris í öðru EES ríki, enda hafi foreldri unnið hér á landi í minnsta kosti einn af síðustu sex mánuðunum fyrir upphafsdag fæðingarorlofs.

Að mati ASÍ er það mikið álitamál hvort heimilt er, svo og hvort ástæða eða sanngirni felist í því að hætta að taka tillit til starfa í öðrum löndum EES við ákvörðun greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði eins og frumvarpið gerir ráð fyrir. Væntanlega eru sparnaðaráhrifin af þessari breytingu hverfandi fyrir Fæðingarorlofssjóð. Hins vegar er ljóst að hún dregur úr sveigjanleika og getur haft mjög alvarlegar fjárhagslegar afleiðingar fyrir þá foreldra sem verða fyrir skerðingu vegna þessarar breytingar.

Tillögur um auknar tekjur Fæðingarorlofssjóðs

Eins og áður segir felast tillögur félagsmálaráðherra um að koma á jafnvægi í tekjum og gjöldum Fæðingarorlofssjóðs samkvæmt frumvarpinu, einkum í því að auka tekjur sjóðsins frá því sem nú er með því að breikka tekjugrunn hans. Þetta á að nást með því að auka hlutdeild Fæðingarorlofssjóðs í tryggingagjaldinu með breytingum á lögum um tryggingagjald. Alls á þetta að skila Fæðingarorlofssjóði tekjuauka upp á 1.150.000.000 á ári. Breytingin á að gerast með tvennum hætti:

a) Atvinnutryggingagjald sem rennur til Atvinnuleysistryggingasjóðs og sem nú er 0,8% af gjaldstofni almenna tryggingagjaldsins verður 0,65% og almennt tryggingagjald sem nú er 4,84% hækki samsvarandi og verði 4,99% og mismunurinn renni til Fæðingarorlofssjóðs.

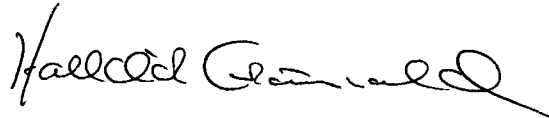
b) Gjald til Vinnueftirlits ríkisins sem samkvæmt lögnum er allt að 0,08% (hefur í reynd verið 0,048% síðustu ár) verði felld niður og renni til fæðingarorlofssjóðs. Rekstur Vinnueftirlitsins verði hins vegar settur beint á fjárlög.

Ekki verður hjá því komist að gera alvarlegar athugasemdir við framangreindar tilfærslur. Þannig mun lækkunin á Atvinnutryggingagjaldi leiða til tekjulækkunar fyrir Atvinnuleysistryggingasjóð upp á 750.000.000 á ári. Það þýðir að tekjur sjóðsins munu tæplega standa undir útgjöldum á næstu árum, miðað við bjartsýnar spár opinberra aðila um minnkandi atvinnuleysi og nánast

óbreytta upphæð atvinnuleysisbóta. Þetta þýðir jafnframt að reynist atvinnuleysi meira en áætlað er mun ganga á eignir sjóðsins. Þá felur þessi tekjuskerðing í sér að lítið sem ekkert fjárhagslegt svigrúm verður til þess að hækka atvinnuleysisbætur og treysta stöðu og afkomu fólks sem verður atvinnulaust. Það gengur þvert gegn stefnu Alþýðusambandsins og yfirlýstum markmiðum félagsmálaráðherra með þeirri endurskoðun á lögum um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir sem nú er ný hafin.

Einnig er mikilvægt að efla og treysta starfsemi Vinnueftirlits ríkisins, en ljóst er að nýlegra breytingar á vinnuverndarlögum, ný og aukin verkefni stofnunarinnar, almennar kröfur um aukið vinnuverndarstarf og þegar hafnar og fyrirhugaðar stórframkvæmdir, gera auknar kröfur til stofnunarinnar og kalla á aukið fjármagn til starfseminnar. Markaður tekjustofn VER sem tók mið að launasummunni í landinu fól í sér ákveðna tryggingu í þessum efnum. Mikilvægt er að frá þeirri meginhugsun verði ekki horfið með breytingunum á tryggingagjaldinu og fjármögnun á rekstri stofnunarinnar.

19. apríl 2004

Halldór Grönvold,
aðstoðarframkvæmdastjóri ASÍ

Hjálagt fylgir stefna ASÍ frá 24. febrúar 2004 sem lögð var fram í héraðsdómi Reykjavíkur þar sem þess er krafist að viðurkennt verði fyrir dómi að fæðingarorlofssjóði beri að greiða foreldrum sem aðild eiga að aðildarfélögum ASÍ orlofslaun skv. 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987.

**Nr. 1. Lagt fram í héraðsdómi
Reykjavíkur 24.2 2004.**

STEFNA

**Alþýðusamband Íslands,
Sætúni 1, Reykjavík, kt. 420169-6209**

GERIR KUNNUGT að það þurfi að höfða mál fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur á hendur Tryggingastofnun ríkisins, kt. 060269-2669, Laugavegi 114-116, Reykjavík vegna Fæðingarorlofssjóðs, kt. 450101-3380, Laugavegi 114-116, Reykjavík.

Dómkröfur

Að viðurkennt verði með dómi að Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs beri að greiða foreldum sem aðild eiga að aðildarfélagum Alþýðusambands Íslands, orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 af greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar og foreldraorlof nr. 95/2000.

Að stefndi verði dæmdur til greiðslu málskostnaðar skv. mati réttarins.

Málavextir

Ágreiningur er um það, hvort Tryggingastofnun ríkisins v/ Fæðingarorlofssjóðs beri að greiða orlof skv. orlofslögum ofan á greiðslur sínar til félagsmanna aðildarféлага ASÍ í fæðingarorlofi.

Samkvæmt lögum nr. 95/2000 um fæðingar- og foreldraorlof á launafólk í fæðingarorlofi rétt til greiðslu úr Fæðingarorlofssjóði, sem nemi 80% af meðaltali heildarlauna þess miðað við 12 mánaða samfellt tímabil sem lýkur tveimur mánuðum fyrir upphafsdag fæðingarorlofs.

Þann 6. janúar 2003 synjaði Tryggingastofnun ríkisins foreldrinu A um greiðslu orlofs á greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði. A sem mun vera rafvirki á almennum vinnumarkaði og tekur því laun skv. kjarasamningum á almennum vinnumarkaði kærði, ákvörðun Tryggingastofnunar til úrskurðarnefndar fæðingar og foreldraorlofsmála þann 21. mars 2003 en hlutverk nefndarinnar er að kveða upp úrskurði um ágreiningsefni sem kunna að rísa á grundvelli laga 95/2000 og sæta úrskurðir nefndarinnar ekki kæru til æðra stjórnvalds.

Nefndin óskaði greinargerðar frá Alþýðusambandi Íslands og fleiri aðilum áður en úrskurður var kveðinn upp. Í greinargerð sinni til úrskurðarnefndar setti stefnandi fram það álit sitt að greiða bæri launafólki á almennum vinnumarkaði orlof úr Fæðingarorlofssjóði líkt og A

hafði gert kröfu um. Þann 10. júlí 2003 staðfesti úrskurðarnefndin ákvörðun Tryggingastofnunar með úrskurði í málinu sem fengið hafði númer sem mál 19/2003.

Í niðurstöðu úrskurðarnefndar segir m.a.:

"Barn kæranda er fætt 8. desember 2002. Samkvæmt útreikningi Tryggingastofnunar sem ekki hefur verið mótmælt voru heildarlaun kæranda á tólf mánaða viðmiðunartímabili B kr. eða að meðaltali D kr. á mánuði. Ekki verður annað séð en að í þessum heildartekjum séu orlofslaun meðtalin." Og síðar:

Sá greinarmunur sem gerður er á rétti til orlofstöku og rétti til orlofsiauna í framangreindum lögum [orlofslögum] styður þá niðurstöðu að í 2. mgr. 14. gr. ffl. felist fyrirmæli um áunninn rétt til orlofstöku en ekki rétt til orlofslauna. Orðalag og efni ákvæðisins að öðru leyti styður einnig þá niðurstöðu. Í 2. mgr. 13. gr. ffl. er eins og áður er komið fram mælt fyrir um aðferð við útreikning á greiðslum til starfsmanns í fæðingarorlofi úr Fæðingarorlofssjóði. Telja verður að um rétt starfsmanns til frekari greiðslna í fæðingarorlofi en ákvæði 2. mgr. 13. gr. ffl. kveður á um þurfi skýr fyrirmæli í lögum."

Fyrri afgreiðsla Tryggingastofnunar sem úrskurðarnefnd staðfesti liggur til grundvallar þeirri framkvæmd sem Tryggingastofnun hefur á um greiðslur til félagsmanna aðildarféлага stefnanda í fæðingarorlofi. Þá framkvæmd telur stefnandi ólögmeata og er mál þetta er höfðað til þess að fá þeirri framkvæmd hrundið.

Málsástæður og lagarök

Meginmálsástæða stefnanda er sú, að fyrrgreindur úrskurður úrskurðarnefndar og framkvæmd Tryggingastofnunar sé í andstöðu við 13 og 14. gr. l. 95/2000, orlofslög nr. 30/1987 og 7. gr. tilskipunar Evrópusambandsins nr. 93/104.

Í 2. mgr. 13. gr. laga nr. 95/2000 segir að mánaðarleg greiðsla Fæðingarorlofssjóðs til starfsmanns í fæðingarorlofi skuli nema 80% af meðaltali heildarlauna miðað við 12 mánaða samfellt tímabil sem ljúki tveimur mánuðum fyrir upphafsdag fæðingarorlofs. Til launa teljist hvers konar laun og aðrar þóknanir samkvæmt lögum um tryggingagjald. Samhljóða ákvæði er í 2. mgr. 2. gr. reglugerðar nr. 909/2000. Samkvæmt 7. gr. laga nr. 113/1993 um Tryggingagjald teljast til gjaldstofns skv. 6. gr. laganna, meðal annars hvers konar laun og þóknanir, þar með talið orlofsfé og greiðslur fyrir ónotað orlof.

Samkvæmt 1. mgr. 14. gr. laga nr. 95/2000 greiðir fæðingarorlofssjóður það mótframlag til lífeyrissjóðs sem atvinnurekanda ber ekki að greiða og samkvæmt 2. mgr. 14. gr. reiknast fæðingarorlof til starfstíma við mat á starfstengdum réttindum, svo sem rétti til orlofstöku og lengingar orlofs samkvæmt kjarasamningum, starfsaldurshækkana, veikindaréttar, uppsagnarfrests og réttar til atvinnuleysisbóta. Ekki er um tæmandi talningu að ræða.

Í kjarasamningum aðildarféлага ASÍ segir að fæðingarorlof allt að sex mánuðum teljist til unnins tíma við útreikning orlofsréttar, þ.e. réttar til frítöku en ekki orlofslauna. Launamaður innan ASÍ á því ekki rétt til launaðs orlofs úr hendi atvinnurekanda þá mánuði sem hann er í fæðingarorlofi og nýtur greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði, líkt og á við um rétt til mótframlags í lífeyrissjóð.

Með lögum um orlof nr. 16/1943 var staðfest sú meginregla, að órjúfanlegt samband er milli orlofs frá störfum og greiðslu. Þannig var ákveðið í 3 og 4. gr. laganna að launafólk hefði bæði rétt á og skyldu til hlutfallslega launaðs orlofs tiltekinn dagafjöldi á ári m.v. unna mánuði síðustu 12 mánuði þar á undan. Án hlutfallslegar greiðslu myndi það ekki hafa efni á að fara í orlof eins og það var orðað í greinargerð. Meginregla þessi er enn í gildi þó reglum um meðferð, vörslu og innheimtu orlofsfjár hafi verið breytt og orlofsréttur aukinn.

Þessi meginregla kemur fram í gildandi lögum um orlof nr. 30/1987. Í 1. gr. þeirra segir að allir, sem starfa í þjónustu annarra eigi rétt á orlofi og orlofslaunum samkvæmt lögnum. Skv. 4. gr. laganna skal orlof veitt í einu lagi á tilteknu tímabili almanaksársins og jafnframt að því skuli alltaf lokið fyrir lok orlofsársins og skv. 13. gr. er óheimilt sé að flytja áunnin orlofslaun milli orlofsára. Samkvæmt 3. gr. orlofslaga er orlof nú tveir dagar fyrir hvern unninn mánuð á síðasta orlofsári og reiknast hálfur mánuður eða meira heill mánuður en skemmri tími telst ekki með. Það telst unninn mánuður þótt maður sé frá vinnu vegna veikinda eða slysa ef hann fær greitt kaup á meðan eða er í orlofi.

Frítökuréttur án greiðslu er þannig ekki orlofsréttur eða orlofstökuréttur í skilningi orlofslaga.

Meginregla 13 og 14. gr. l. 95/2000 er því sú, að foreldri í fæðingarorlofi glatar hvorki né hættir að ávinna sér starfstengd réttindi meðan á fæðingarorlofi stendur. Að svo miklu leyti sem réttindi þessi eru ekki greidd af atvinnurekanda greiðir fæðingarorlofssjóður 80% þeirra. Á því er byggt að það eigi við um ávinnslu orlofs skv. orlofslögum. Úrskurður úrskurðarnefndar í málinu nr. 19/2003 og framkvæmd stefnda gengur gegn þessari meginreglu og skerðir lög- og kjarasamningsbundin orlofsréttindi félagsmanna aðildarféлага ASÍ í raun um sem nemur 2 launum orlofsdögum fyrir hvern þann mánuð sem tekinn er í fæðingarorlofi. Úrskurðurinn er einnig að þessu leiti til í andstöðu við 1. tl. 7.gr. tilskipunar Evrópusambandsins nr. 93/104 um ákveðna þætti er varða vinnutíma sbr. auglýsingu nr. 285/1997 sem skyldar íslenska ríkið til að tryggja öllu launafólki a.m.k. 4 vikna launað árlegt orlof. Ólaunaður 2 daga frítökuréttur fyrir hvern mánuð í fæðingarorlofi samræmist því ákvæði ekki.

Úrskurðurinn er einnig í andstöðu við þá reglu 7.gr. orlofslaga sem kveður á um greiðslu orlofs við orlofstöku en samtíma greiðsla orlofs eins og úrskurðurinn gerir ráð fyrir er óheimill sbr. og 2. tl. 7.gr. tilskipunar Evrópusambandsins nr. 93/104 sem kveður á um bann við samtíma greiðslu orlofs nema við starfslok.

Stefnandi byggir einnig á því, að úrskurðurinn sé í andstöðu við forsendur og markmið laganna um fæðingarorlof.

Í svari félagsmálaráðherra við fyrirspurn á 128 löggjafarþingi 2002-2003 kemur fram að ekki sé unnt að undanskilja ávinnslu á rétti til greiðslna í orlofi frá öðrum starfstengdum réttindum sem fæðingarorlof skal reiknast til starfstíma við mat á. Því beri Fæðingarorlofssjóði að greiða foreldrum orlofslaun vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum. Félagsmálaráðherra sá sem svarar fyrirspurninni samdi og lagði fram lög nr. 95/2000 og ítrekaði þetta viðhorf sitt í umræðum á Alþingi.

Auk þess sem lög 95/2000 juku almenn fæðingarorlofsréttindi var markmið þeirra að jafna fæðingarorlofsréttindi þ.a. réttur beggja kynja skyldi vera jafn og sami réttur á opinberum og almennum vinnumarkaði. Samkvæmt kjarasamningum ríkisstarfsmanna halda þeir áfram að ávinna sér rétt til orlofsgreiðslna úr hendi launagreiðanda þá mánuði sem þeir eru í fæðingarorlofi. Ríkisstarfsmenn njóta sömu greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði og starfsmenn á almennum vinnumarkaði. Ljóst má því vera að sú niðurstaða úrskurðarnefndar fæðingar- og foreldraorlofsmála að orlofslaun séu innifalin í greiðslum sjóðsins er röng því fjarri lagi skulu sjóðir ríkisins tvígreiða sömu réttindi.

Það er og í engu samræmi við jöfnunarmarkmið laganna að telja orlofslaun vera innifalin í greiðslum Fæðingarorlofssjóðs líkt og úrskurðarnefndin gerir þar sem það orlofsfé sem launamanni er greitt á 12 mánaða viðmiðunartímanum fyrir upphaf fæðingarorlofs er áunnið á mislöngum tíma utan viðmiðunartímabilsins. Þannig er sá hluti orlofslauna sem fellur á 12 mánaða viðmiðunartíma vegna þeirra foreldra sem hefja töku fæðingarorlofs 1. júní að 10/11 hlutum uppsafnaður orlofssparnaður utan viðmiðunartímabilsins meðan hann er 1/11 hjá þeim foreldrum sem hefja töku fæðingarorlofs 1. september.

Markmið laga 95/2000 var einnig að hvetja foreldra til samvista með börnum sínum sbr. 2.gr. þeirra en því markmiði verður ekki náð ef greiðslum Fæðingarorlofssjóðs er þannig hagað að fæðingarorlof skerði lög og kjarasamningsbundin rétt og raunar skyldu til launaðs orlofs frá störfum m.a. í sama tilgangi.

Um aðild og kröfugerð

Fæðingarorlofssjóður er í vörslu Tryggingastofnunar ríkisins sem sér um reikningshald og daglega afgreiðslu sjóðsins í umboði félagsmálaráðherra sbr. 4.gr. laga nr. 95/2000. Forstjóri Tryggingastofnar ríkisins annast stjórn stofnunarinnar sbr. 4.gr. laga 117/1993. Mál þetta er því höfðað á hendur Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs til viðurkenningar á greiðsluskyldu sjóðsins.

Stefnandi er samkvæmt samþykktum sínum málsvari launafólks í sameiginlegum hagsmunamálum gagnvart stjórnvöldum. Ótilgreindur hópur launafólks í rúmlega áttatíu stéttarfélögum á almennum vinnumarkaði sem aðild eiga að Alþýðusambandi Íslands hefur lögvarða hagsmuni af því að fá úrlausn dómstóla um rétt sinn til greiðslu í

fæðingarorlofi eins og þeim rétti er skipað skv. lögum 95/2000, reglugerð 909/2000, úrskurði úrskurðarnefndar um fæðingar og foreldraorlofsmál í málinu nr. 19/2003 og framkvæmd Tryggingastofnunar ríkisins. Samkvæmt 25. gr. laga nr. 91/1991 höfðar Alþýðusamband Íslands því mál þetta í eigin nafni til viðurkenningar tiltekinna lögvarinna og vel afmarkaðra réttinda félagsmanna sinna.

Um málskostnað

Um málskostnað úr hendi stefnda vísast til meginreglna 21.kafla l. 91/1991.

Framlögð skjöl

Auk stefnu mun stefnandi leggja fram úrskurð úrskurðarnefndar í fæðingar- og foreldraorlofsmálum í málinu nr. 19/2003, þingskjal 1127, 574 mál 128. lögjafarþings og endurrit úr þingræðum.

Skýrslugjöf

Eins og mál þetta liggur fyrir sér stefnandi ekki sérstaka ástæðu til skýrslugjafar fyrir dómi.

Áskilnaður

Stefnandi áskilur sér rétt til þess að koma að frekari gögnum, málsástæðum og vitnisburði undir rekstri málsins þ.m.t. fyrir Hæstarétti allt eftir því sem tilefni gefst til.

Málflutningsumboð og fyrirkall

Fyrir hönd stefnanda flytur mál þetta Magnús M. Norðdahl hrl., deildarstjóri lögfræðideildar ASÍ.

Fyrir því stefnist hér með Karli Steinari Guðnasyni, Heiðarbrún 8, Keflavík, kt. 270539-2549, forstjóra fyrir hönd Tryggingastofnunar ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs til þess að mæta í Héraðsdómi Reykjavíkur, sem háður verður í húsnæði Héraðsdóms Reykjavíkur, dómhúsinu v/ Lækjartorg í Reykjavík, dómssal 102, þriðjudaginn 24. febrúar 2004 kl. 10.00 árdegis, þá er mál þetta verður þingfest, svara þar til saka, leggja fram gögn og þola dóm. Skorað er á stefnda að koma fyrir dóm þá er mál þetta verður þingfest en sæki hann ekki þing má búast við því að útivistardómur gangi.

Reykjavík 21. janúar 2004,

Magnús M. Norðdahl hrl.

Mér löglega birt fyrir hönd stefnda og fallið frá stefnubirtingarfresti,

---

Spá um afkomu Atvinnuleysisstryggingasjóðs 2004-2007

fjárhæðir í m.kr.

	áætl. 2003	spá 2004	spá 2005	spá 2006	spá 2007
Tekjur:					
Atvinnuþryggingagjald	3.634	3.904	3.350	3.480	3.580
Aðrar tekjur (húsal og endurgr. Ábsi)	20	20	20	20	20
Fjármunatekjur	400	360	350	330	320
Samtals	4.054	4.284	3.720	3.830	3.920

Útgjöld:					
Atvinnuleysisbætur	3.825	3.830	3.500	3.320	3.120
Önnur gjöld	825	695	695	695	695
Samtals	4.650	4.525	4.195	4.015	3.815

Tekjuafgangur (halli) (596) (241) (475) (185) 105

Eigið fé: 8.525 8.284 7.809 7.624 7.729
þar af inneign í ríkissjóði 8.000 7.759 7.284 7.099 7.204

Forsendur:

Atv.l.bætur (kr. á mánuði) 88.767 91.430 93.716 95.824

Hækkun bóta 11,3% 3,0% 2,5% 2,25%

1) Tekjustofn sjóðsins (atvinnuþryggingagjald) lækkar úr 0,80% í 0,65% 1. jan. 2005.

2) Áætlaðir vextir (3 mán./ 7 mán. ríkisvix.) 5,30% 5,25% 5,25% 5,25% 5,25%
Við útreikning fjármunatekna Atvinnuleysisstryggingasjóðs er 0,25% ábyrgðagjald dregið frá svo og 10% fjármagnstekjuskattur.

3) Spá um atvinnuleysi 3,4% 3,1% 2,7% 2,5% 2,3%

Skýring:

Lækkun hlutfalls úr 0,8% í 0,65% af gjaldstofni þýðir að jafnvægi næst í rekstri sjóðsins við 2,4% atvinnuleysi. Meira atvinnuleysi en 2,4% þýðir að sjóðurinn gengur á eigið fé en sjóðurinn safnar inneign verði atvinnuleysið minna.

Félagsmálanefnd Alþingis
B.t. Hlínar Lilju Sigfúsdóttur nefndarritara

Reykjavík, hinn 15. apríl 2004

Efni: Umsögn BHM um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 95/2000 um fæðingar- og foreldraorlof (855. mál)

I

Vísað er til bréfs yðar, dags. 6. apríl 2004, varðandi umsögn um 855. mál, frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 95/2000 um fæðingar- og foreldraorlof. Eftirfarandi er umsögn Bandalags háskólanna (BHM) um þingmálið.

Bréf yðar barst BHM hinn 7. apríl sl., daginn fyrir skirdag, og eru því gefnir 4 virkir dagar til umsagnar um þetta stóra mál. BHM gagnrýnir þennan afar skamma frest harðlega – einkum í ljósi þess að ekkert samráð var haft við BHM, sem er heildarsamtök háskólamenntaðs launafólks, við undirbúning frumvarpsins í Stjórnarráðinu. Skýtur þetta skökku við þar sem BHM átti ásamt BSRB og KÍ í samningaviðræðum við fjármálaráðherra og sveitarfélög um réttindi til fæðingarorlofs á árunum 1999 til 2000 og í kjölfarið var frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof lagt fram á vordögum 2000. Átti BHM þess kost að koma beint að endanlegri gerð frumvarpsins áður en það var lagt fram á Alþingi. Framlagning þessa þingmáls felur því í sér rof á samningsrétti BHM sem er varinn í 1. mgr. 74. og 2. mgr. 75. gr. stjórnarskrárinnar en síðarnefnda ákvæðið hljóðar svo:

„Í lögum skal kveða á um rétt manna til að semja um starfskjör sín og önnur réttindi tengd vinnu.“

Í 1. mgr. 1. gr. laga nr. 95/2000 um fæðingar- og foreldraorlof segir:

„Lög þessi taka til réttinda foreldra á innlendum vinnumarkaði til fæðingar- og foreldraorlofs“

Lögin fela því ótvírætt í sér „réttindi tengd vinnu“ í skilningi áður nefnds stjórnarskrárákvæðis – einkum í ljósi þess að lögbundin samningsskylda hefur verið um fæðingarorlofsrétt opinberra starfsmanna, sbr. 2. mgr. ákvæðis til bráðabirgða í lögum nr. 70/1996 um réttindi og skyldur ríkisins þar sem segir að reglugerðir nr. 410 og 411 frá 1989 haldi gildi sínu „uns laun í [...] fæðingarorlofi hafa verið ákveðin [um embættismenn undir kjaranefnd] eða um þau samið, sbr. 1. mgr. 9. gr.“ Skal þess getið að BHM, BSRB og KÍ sömdu samhliða viðræðum um fæðingarorlof um breyttar reglur um veikindarétt opinberra starfsmanna sem nú er að finna í 12. kafla kjarasamninga aðildarfélaganna, sbr. samkomulag, dags. 24. október 2000, milli BHM, BSRB og KÍ annars vegar og ríkis og sveitarfélaga hins vegar, var þar samið

um hvor tveggja réttindin. Með því samkomulagi var samningsréttur samtaka launafólks og samningsskylda ríkisins staðfest um þessi réttindi.

BHM telur þess vegna að einhliða framlagning þingmáls þessa sé ekki í samræmi við stjórnarskrána. BHM krefst þess að þingmálið verði afturkallað og að teknar verði upp samningaviðræður við heildarsamtök launafólks um efni málsins. Að öðrum kosti áskilur BHM sér rétt til þess að

- a) láta reyna á hvort fyrirhuguð lagabreyting samrýmist tilvitnuðu stjórnarskrárákvæði um samningsrétt launafólks um atvinnutengd réttindi, sbr. tilvitnað lagaákvæði um samningsskyldu um þessi tilteknu réttindi,
- b) byggja rétt á 2. mgr. ákvæðis til bráðabirgða í lögum nr. 70/1996 um réttindi og skyldur ríkisins, sbr. reglugerð nr. 410/1989 um barnsburðarleyfi starfsmanna ríkisins í þeim tilvikum þar sem eldri reglur veita konum í opinberri þjónustu betri rétt og
- c) krefja ríki og sveitarfélög um aukin framlög í Fjölskyldu- og styrktarsjóð opinberra starfsmanna sem mismun á réttindum kvenna í opinberri þjónustu nemur samkvæmt eldri reglum annars vegar og breyttum lögum um fæðingar- og foreldraorlof hins vegar, nái þingmálið fram að ganga.

II

Að því er efni málsins varðar hefur BHM hins vegar þrátt fyrir framangreint – vegna lauslegra fréttu af fyrirhuguðu frumvarpi – rætt það í stofnunum samtakanna eftir því sem kostur. BHM er algerlega andvíg þingmálinu – einkum þeim breytingum sem felast í tekjutengdu þaki og lengingu viðmiðunartímabils úr 12 í 24 mánuði.

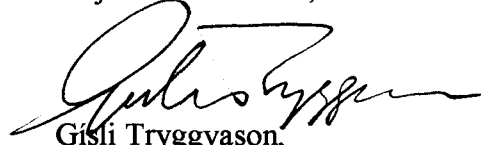
Að því er þakið varðar er ljóst að nái frumvarpið fram að ganga glatast sá jafnréttistilgangur laganna að stuðla að því að sem flestir feður – tekjuháir sem tekjulágir – sinni í ríkari mæli en hingað til fjölskylduábyrgð á öllum stigum. Auk þess stenst ekki að fjármagna atvinnutengd réttindi með tekjutengdum greiðslum (hluta hlutfallstengds tryggingargjalds) en neita sumum um hlutdeild í afurðinni þegar tilgangur laganna er að bæta raunverulegan tekjumissi af fjölskylduábyrgð. Tilgangur laga þessara er ekki að jafna tekjur í einstökum tilvikum. Óbreytt stuðla lögin hins vegar almennt að jafnrétti kynja á vinnumarkaði – þ.m.t. launajafnrétti.

Að því er varðar lengingu viðmiðunartímabils er ljóst að með því er rofið samráð við samtök launafólks um því sem næst 80% heildartekna í fæðingarorlofi – en BHM, BSRB og KÍ gerðu kröfu um 100% heildartekna í viðræðum við fjármálaráðherra 1999 til 2000. Með tvöföldun viðmiðunartímabils er vist að margir háskólamenn, sem eru að koma úr námi og hefja starfsframa ná ekki réttri viðmiðun til að fá bættan tekjumissi þar sem algengt er að laun þeirra og staða hækki hlutfallslega hraðast á þessum tíma – sem er oft sá sami og þegar fólk ákveður að eignast börn. Hefur BHM óskað eftir því við Kjararannsóknarnefnd opinberra starfsmanna (KOS) að hún reikni hvaða áhrif lenging viðmiðunartímabilsins hefur fyrir unga háskólamenn og mun kynna niðurstöðuna fyrir félagsmálanefnd Alþingis.

III

Um einstök ákvæði frumvarpsins er ekki færi á að fjalla að sinni en áskilinn er réttur til skriflegra viðbótarathugasemda verði ekki fallist á afturköllun þingmálsins auk þess sem BHM óskar eftir fundi með félagsmálanefnd Alþingis um málið.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar BHM e.u.,

Gísli Tryggvason,
framkvæmdarstjóri BHM.

Afrit:
BSRB.
KÍ.
KOS.
Kjarápróunardeild Reykjavíkurborgar.
Launanefnd sveitarfélaga.
Starfsmannaskrifstofa fjármálaráðuneytis.

Alþingi
Erindi nr. P 130/2000
komudagur 21.4.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 20. apríl 2004

Efni: Umsógn BSRB um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og tryggingargjald, 855. mál.

Fram hefur komið að nauðsynlegt er að treysta fjárhagslegan grundvöll Fæðingarorlofssjóðs. Að óbreyttu stefnir í þrot sjóðsins. Gripið er á málum bæði hvað snertir útstreymi og innstreymi sjóðsins.

Hvað fyrra atriðið snertir er ætlunin að setja þak á greiðslur úr sjóðnum og er miðað við að greiðslur úr honum verði aldrei hærri en 480 þúsund krónur á mánuði. BSRB leggst ekki gegn þeirri aðferð að setja þak á greiðslur úr sjóðnum ef valkosturinn er að skerða greiðslur til allra. Sú upphæð sem miðað er við í frumvarpinu er það há að ætla má að hún muni snerta tiltölulega fáa einstaklinga. Hins vegar er ástæða til að vekja athygli á því að þetta gengur gegn þeirri meginhugsun laganna að tryggja öllum foreldrum hlutfall af tekjum sínum, óháð hversu háar þær eru, meðan á fæðingarorlofi stendur. Þessi nálgun hvíldi á þeim forsendum að fyrst og fremst yrði horft til hagsmuna barnsins, freista þess að tryggja því að báðir foreldrar nýttu sér fæðingarorlof, með því að sjá til þess að þeir yrðu ekki fyrir tekjumissi meðan á fæðingarorlofi stendur. Þess vegna skyldi fólk greiða hlutfall tekna sinna inn í sjóðinn og fá að sama skapi fast hlutfall tekna meðan á fæðingarorlofi stæði. Horfið yrði að hluta frá þessari grundvallarhugsun með setningu laganna. Þótt BSRB hafi ekki uppi hörð andmæli gegn setningu þessara laga er vissulega ástæða til að spyrja hvort þessi breyting hafi verulega fjárhagslega þýðingu fyrir afkomu sjóðsins. Þá telja samtökin mikilvægt að tryggja að þessi viðmiðunarupphæð verði ekki lækkuð þegar fram líða stundir og er mikilvægt að hún fylgi launavísitölu.

Varðandi þá breytingu á lögunum að hafa viðmiðunartímabil launa tvö ár í stað eins, er ljóst að þetta mun skerða greiðslur úr sjóðnum vegna launaskriðs sem stöðugt á sér stað. Eftir því sem viðmiðunartímabilið nær lengra aftur í tímann þeim mun lægri verða greiðslur úr sjóðnum. Þetta er ágalli á fyrirhugaðri lagabreytingu. Hitt er þó kostur að lengra viðmiðunartímabil kann að sporna gegn misnotkun á sjóðnum, til dæmis með því að foreldrar flytji tekjur á milli tímabila. Eftir því sem viðmiðunartímabilið er lengra eru minni líkur á slíku.

Varðandi breytingar á tekjustreymi til sjóðsins vegur þyngst samkvæmt frumvarpinu að beina fjármagni inn í sjóðinn sem ella rynni til Atvinnuleysistryggingasjóðs. Enda þótt slíkt kynni að ganga um skeið hlýtur þetta að teljast áhættusöm ráðstöfun til lengri tíma litið. Ætla má að aukist atvinnuleysi frá því sem nú er, muni fjárhagslegum forsendum

Atvinnuleysistryggingasjóðs í voða stefnt innan mjög skamms tíma með þessari ráðstöfun. Hvatt er til þess að þessi breyting á fjáröflun til sjóðsins verði endurskoðuð að nokkrum tíma liðnum. Hvað það atriði snertir að beina tekjum Vinnueftirlitsins inn í Fæðingarorlofssjóð og setja þá stofnun á fjárlög, vill BSRB lýsa eindregnum mótmælum. Mikilvægt er að tryggja

fjárhagslega stöðu og sjálfstæði Vinnueftirlitsins og gengur þessi breyting þvert á það markmið.

Í tilefni endurskoðunar á þessum lögum vill BSRB áréttta þá afstöðu sína að tryggja beri öllum foreldrum réttindi til greiðslu sumarorlofs sem þeir ávinna sér í fæðingarorlofi. Fram hefur komið frumvarp um lagabreytingu sem lýtur að þessu og hefur BSRB lýst stuðningi við það, sbr. meðfylgjandi bréf frá 5. nóvember 2003.

f.h. BSRB

Svanhildur Halldórsdóttir

Umsögn um frumvarp til laga fæðingar og foreldraorflo og tryggingargjald, 855. mál

Inngangur.

Félag Ábyrgra Feðra (FÁF) fagnar þeim markmiðum sem eru í tilgangi laga 95/2000 og þeim markmiðum sem í breytingartillögum fellst. Það er, að áfram verði stuðlað að jafnri ábyrgð feðra og mæðra á ummönnum barna sinna og stuðlað að jafnri þáttöku kvenna og karla á vinnumarkaði.

Lagabreytingar.

Með lögum nr 95/2000 var feðrum í fyrsta sinn tryggður sjálfstæður réttur til fæðingarorlofs. Við framkvæmd laganna hefur orðið ljóst að útstreymi fjármagns úr Fæðingarorlofssjóði er meira enn innstreymi fjármagns. Í breytingartillögum þeim sem FÁF, hefur til umsagnar er áætlað að koma á jafnvægi á inn og útstreymi fjármagns úr sjóðnum. Þetta er hugsað með eftirfarandi úrræðum.

- **TEKJUAUKNINGARÚRRÆÐI.**

Fæðingarorlofssjóður er fjármagnaður með ákveðnum hluta tryggingargjalds sbr . lög 113/1990 m/síðari breytingum. Ráðstöfun almenna tryggingargjaldsins breyttist þannig að 1,08% af gjaldstofni sbr III kafla laganna renni til Fæðingarorlofssjóð í stað 0,85 % sem nú er. Til mótvægis við þessa hækkun er lækkaður atvinnutrygginar hluti tryggingargjaldsins úr 0,80% í 0,65%, enda sé það eftir sem áður nægjanlegt innstreymi í atvinnutrygginarsjóð. Einnig mun ónýtt framlag til Vinnueftirlitsins renna í sjóðinn.

- **ÚTGJALDALÆKKUNARÚRRÆÐI.**

a) Setja hámark á greiðslu úr fæðingarorlofssjóði og miða við að hámarksgreiðsla sé 480 000 kr á mánuði, eða sem nemur 600 000 kr mánaðarlaunum.

b) Viðmiðunartímabil sem meðaltal af heildarlaunum er reiknað út frá 24 mánaða tímabili í stað 12 mánaða.

c) Uppgjör Fæðingarorlofssjóðs miðist við sama tímabil og skattaframtöl og er gert ráð fyrir að tímabilið miðist við launagreiðslur á heilu almannaksári.

d) Ákvæði sem heimilar skuldajöfnun milli útgreiðslu skattakerfisins og ofgreiðslu Fæðingarorlofssjóðs.

e) Eru lagaðar til ýmsar breytingar á einstökum ákvæðum laganna sem ætlað er að tryggja í sessi framkvæmd laganna. Gert er ráð fyrir að þessi liður leiði til 150 m. Kr lækkunar á útgjöldum sjóðsins.

Umsögn FÁF

Almennt séð styður FÁF bæði markmið laganna og það að jafnvægi skuli komið á inn og útstreymi fjármagns í Fæðingarorlofssjóðinn. FÁF styður bæði þær leiðir sem eru settar fram til tekjaukningar fyrir Fæðingarorlofssjóð og til útgjaldalækkunar með þeirri undantekningu að félagið getur ekki stutt það að þak verði sett á greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði.

FÁF telur að hér sé verið að mismuna börnum sem eiga foreldra með hærri laun saman borið við þau sem eiga foreldra með lægri laun, þar sem að þetta ákvæði mun að öllum líkindum draga úr tíðni þess að einstaklingar í hæðstu launastigum samfélagsins fari í fæðingarorlof.

Allir launþegar greiða ákveðið hlutfall af sínum launum í tryggingargjald. Þannig greiðar einstaklingar með há laun sama hlutfall af sínum launum í sjóðin eins og sá með lægri laun. En einstaklingur með hærri laun en 600 þús á mánuði mun fá lægra hlutfall í fæðingarorlof heldur en einstaklingar með lægri laun. Hér er augljósleg mismunur.

Félagið minnir á að fólk með háar tekjur er gjarnan með meiri skuldbindingar í takt við sínar tekjur og skert greiðsla úr fæðingarorlofssjóði mun væntanlega minnka líkur á að viðkomandi einstaklingur taki fæðingarorlof. Fórnarlambið er nýfædd/fengið barnið.

Í efstu launastigum samfélagsins er ennþá, því miður, mikill meirihluti karlmenn. FÁF telur brýnt að launahæstu einstaklingar dagsins í dag (feður) taki fæðingarorlof. Þannig næst fyrir marmkið laganna að allstaðar í samfélaginu sé eðlilegt að bæði kyn taki fæðingarorlof fyrir nýfædd/fengin börn sín. Það mun einnig hjálpa konum til að komast í ríkara mæli í launahæstu þrep samfélagsins. Að samanlögðu mun það tryggja markmið laganna að áfram verði stuðlað að jafnri ábyrgð feðra og mæðra á ummönnum barna sinna og stuðlað að jafnri þáttöku kvenna og karla á vinnumarkaði.

Félagið saknar að ekki sé í tillögunum brotið niður hvað sparist við það að þetta þak sé sett á. Getur verið að marmið um jafnvægi á innstreymi og ústreymi í sjóðinn myndi nást jafnvel þó þetta þak væri ekki sett á??

Virðingarfyllt

F.h. Félags Ábyrgra Feðra.
Gísli Gíslason

21. apríl 2004

Félag einstæðra foreldra

Tjarnargötu 10d
101 Reykjavík

www.fef.is
fef@fef.is

Sími: 551-1822
Sími formanns: 861-3144

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um hjálagt frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og tryggingagjald, 855.mál.

Undirritaður mætti á fund félagsmálanefndar þann 20. apríl 2004.

Undirritaður bennti á að í frumvarpinu væri ekki gert ráð fyrir því að mæður ófeðraðra barna, eða mæður þeirra barna þar sem feður hefðu ekki áhuga né vilja til að taka þátt í uppeldi barna sinna og þar með talið að nýta sér rétt sinn til fæðingarorlofs, gætu fengið þá mánuði sem faðir hefði annars rétt á.

Telja má eðlilegt að móðir geti nýtt sér þá þrjá mánuði sem um ræðir. Hjá börnum sambúðar- og hjónafólks hafa foreldrar þann möguleika að vera heima með barnið í níu mánuði samanlagt en móðir ófeðraðs barns eða þar sem faðir gefur ekki kost á sér í uppeldi, getur einungis boðið barninu að vera heima í sex mánuði, án frekari skerðingar á fæðingarorlofslaunum við lengingu fæðingarorlofs.

Sá hópur sem um ræðir er ekki stór en hann er til staðar.

Árið 2002 eru alls 148 ófeðruð börn á aldrinum 0-18 ára. (*Heimild: Tryggingastofnun Ríkisins*)

Í samantekt undirritaðs eru að jafnaði um 25-35 faðernismál höfðuð á Íslandi, hluti þeirra er vegna afneitunar föðurs, en önnur þar sem ekki er endilega ljóst hver faðirinn er.

Í mörgum þeim málum þar sem faðernismál er höfðað, er ástæðan sú að faðir hefur engan vilja til að gangast við barninu, sinna uppeldi þess né taka fæðingarorlof vegna fæðingu barnsins.

Því má ætla að til að jafna hlut þeirra barna sem um ræðir, skal gefa móður þeirra þann kost að nýta þá þrjá mánuði sem faðir hefði annars rétt til.

Skal tekið fram að vegna tímaskorts, gafst stjórn FEF gafst ekki sá kostur að koma með umsögn á ofangreint mál. Heldur er um ræða alit formanns.

21. apríl 2004

Virðingarfyllt

Ingunnundur Sv. Pétursson
Ingunnundur Sveinn Pétursson
Formaður félags einstæðra foreldra.

Alþingi
Erindi nr. P 130/2014
komudagur 21.4.2004

-----Original Message-----

From: stefanaau [mailto:stefanaau@althingi.is]
Sent: 19. apríl 2004 22:50
To: Sigridur L. Baldursdottir
Cc: hanna.sigridur.gunnsteinsdottir
Subject: spurningar Jóhönnu Sig

Þær spurningar sem Jóhanna Sig. hefur beðið mig að koma á framfæri eru eftirfarandi:

Fá mat á því hvað lenging viðmiðunar tímans úr 12 mán í 24 mán hefur einstaka hópa? Taka dæmi - og hvort og þá hvaða hópar geta lent í skerðingu?

Skerðir fæðingarorlof örorkulífeyri, umönnunarbætur eða aðrar greiðslur TR? Ef svo er er ástæða til að breyta því?

Hve margir einstaklingar hafa fengið skertar orlofsgreiðslur eftir fæðingarorlof og um hve háar fjárhæðir er að ræða frá upphafi ef orlofssjóður þyrfti að endurgreiða þessum einstaklingum orlofsfé?

Kv
St

Stefán Árni Auðólfsson
nefndarritari

Sæll Stefán

Við höfum tekið saman svör við spurningunum sem þú sendir okkur og eru þau meðfylgjandi. Fyrst vildum við þó ítreka að við fögnum frumvarpinu enda teljum við að það geri okkur á margan hátt auðveldara um vik að sinna okkar verki og stuðla að góðri framkvæmd laganna. Þá erum við þeirrar skoðunar að þær breytingar sem þar eru lagðar til standi vel með meginmarkmiðum laganna.

1. Lenging viðmiðunartímans úr 12 mánuðum í 24 getur haft margbreytileg áhrif hjá einstaklingum bæði til hækkunar og lækkunar greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði. Þannig mun breytingin t.d. hafa áhrif til hækkunar hjá þeim sem minnka við sig starfshlutfall eða missa atvinnu og eiga

rétt á atvinnuleysisbótum á síðari hluta viðmiðunartímans eða að honum loknum, en tímabilið miðast í frumvarpinu við tekjuár. Vegna almennrar þróunar launa eru hins vegar nokkrar líkur á að þessi breyting hafi áhrif til lækkunar. Lenging viðmiðunartímabilsins mun einnig auka líkur á skörun fæðingarorlofa sem gæti komið misjafnlega niður eftir því hvort foreldrar hafa fengið mismun launa og fæðingarorlofs greiddann eða ekki. En eins og fram kom á fundi með félagsmálanefnd þá mun lenging tímabilsins vissulega gera mönnum erfiðara um vik að sýna í umsóknum sínum til fæðingarorlofssjóðs hærri tímabundnar tekjur til þess að hafa áhrif á greiðslur í fæðingarorlofi.

2. Greiðslur úr fæðingarorlofssjóði fara ekki saman með greiðslu örorkulífeyris og tengdum greiðslum svo sem tekjutryggingu, tekjutryggingarauka eða barnalífeyri, né með umönnunargreiðslum vegna barna. TR hefur vakið athygli á þessu og lagt til að hugað verði að breytingum á þessu í þá veru að greiðslurnar fari saman en greiðslur úr fæðingarorlofssjóði skerði greiðslur lífeyris eins og um atvinnutekjur væri að ræða.

3. TR skráir ekki upplýsingar um orlofsgreiðslur einstaklinga, ekki er spurt um þær á umsóknareyðublaði. Þá berast upplýsingar um orlofsgreiðslur að loknu fæðingarorlofi ekki TR. Því er okkur ekki mögulegt að svara þessari spurningu.

Keflavík 28. apríl 2004.

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Efni: Umsögn um Framvarp til laga um breytingar á fæðingar- og foreldraorlofi og tryggingagjaldi, 855 mál.

Hér fyrir neðan er afgreiðsla fjölskylduráðs á Framvarpi til laga um breytingar á fæðingar- og foreldraorlofs og tryggingagjald, 855 mál. Fram komu tvö álit frá fjölskylduráði þ.e. álit meirihluta sem fjórir fulltrúar í ráðinu styðja og álit minnihluta sem einn fulltrúi í ráðinu stendur að.

Álit meirihluta fjölskylduráðs

Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 95/2000, um fæðingar- og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingargjald, með síðari breytingum.

Fjölskylduráð styður megintilgang frumvarpsins um að renna styrkari stoðum undir fæðingarorlofskerfið, treysta stöðu laganna og koma böndum á útgreiðslur úr fæðingarorlofssjóði.

Ráðið styður einnig að greiðslur úr sjóðnum verði hækkaðar og ýmsar lagfæringar sem settar eru fram í ljósi þeirrar reynslu sem komin er á framkvæmd við úthlutun úr sjóðnum.

Fjölskylduráð styður þær aðgerðir sem fram koma í frumvarpinu um að stilla saman greiðslum úr fæðingarorlofssjóði miðað við skattkerfið þannig að hægt sé að koma á auknu jafnvægi milli inn og útgreiðslu Fæðingarorlofssjóðs.

Um þak á greiðslur úr fæðingarorlofssjóði

Grundvallarbreyting er gerð varðandi greiðslur Fæðingarorlofssjóðs til foreldra í fæðingarorlofi þar sem lagt er til að tekið verði inn ákveðið hámark þannig að hámarkið miðist við meðaltalstekjur foreldra að fjárhæð 600 þúsund krónur og mánaðarleg útgreiðsla sjóðsins til foreldris verði 480.000.- kr. að hámarki. Allar greiðslur til foreldra undir þessum mörkum miðast við 80% af meðaltali heildarlauna á viðmiðunartímabilinu.

Fjölskylduráð styður þessa breytingu af neðangreindum ástæðum:

1. Hámarksgreiðslur að fjárhæð 480.000 þúsund krónur ættu að ná til flestra almennra launamanna, stjórnenda og margra yfirmanna fyrirtækja. Þannig fellst Fjölskylduráð á þau rök að þessi tekjumörk nægi til að valda sem minnstri röskun á tekjum allflestra heimila.

2. Gríðarlegur launamunur er í þjóðfélaginu og dæmi um laun á mánuði sem skipta milljónum og jafnvel tugum milljóna. Ekki er ástæða til að elta slíkan ójöfnuð í tekjum með fæðingarorlofslaunum, enda má ljóst vera að laun fyrir ofan ákveðið hlutfall, séu ekki notuð til framfærslu fjölskyldunnar eða kostnað á nokkurn hátt við fæðingarorlofið sjálft.
3. Sú neikvæða umræða sem fylgt hefur milljónagreiðslum til einstaklinga í fæðingarorlofi í ákveðnum atvinnugreinum í, hefur skaðað ímynd laganna og þá jákvæðu mynd sem fæðingarorlofið hefur haft í för með sér.
4. Í flestum tilvikum eru það karlmenn sem myndu taka fæðingarorlofslaun umfram 600 þúsund króna viðmiðunarmarkið. Breytingin hefur þannig í för með sér jöfnun milli launa kynja eftir að ákveðnu hámarki er náð.
5. Aðrar greiðslur s.s. atvinnuleysisbætur sem eru einnig fjármagnaðar af tryggingargjaldi miðast við ákveðin hámark.

Þráinn Hallgrímsson
Drífa Sigfúsdóttir
Sigrún Júlíusdóttir
Soffía Gísladóttir

Einn fulltrúi Hrannar B. Arnarsson, skilaði eftirfarandi séráliti:

Undirritaður styður megin tilgang frumvarpsins um að renna styrkari stöðum undir fæðingarorlofskerfið og treysta stöðu laganna.

Undirritaður styður jafnframt þær aðgerðir sem fram koma í frumvarpinu um að stilla saman greiðslum úr Fæðingarorlofsjóði og upplýsingum úr skattakerfinu þannig að hægt sé að koma á auknu jafnvægi milli inn og útgreiðslu Fæðingarorlofssjóðs.

Undirritaður lýsir hins vegar andstöðu sinni við þá fyrirætlan að lögfasta hámark á greiðslum úr sjóðnum og telur að slíkar reglur vinni gegn upprunalegum tilgangi laganna, þ.e að tryggja sem jafnasta stöðu allra á vinnumarkaði til töku fæðingarorlofs án teljandi tekjumissis og þar með jafnari stöðu kynjanna gagnvart atvinnurekendum. Með upptöku hámarksgreiðslna úr sjóðnum væri því snúið af upprunalegri braut og vegið að einni af grunnstöðum upprunalegu laganna. Það væri miður.

Hrannar Björn Arnarsson

Virðingarfyllst
f.h. fjölskylduráðs

Drífa Sigfúsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 130/2061
komudagur 21.4.2004

Úrskurðarnefnd í fæðingar- og
foreldraorlofsmálum

Alþingi
Félagsmálanefnd
Hlín Lilja Sigfúsdóttir, nefndarritari
150 Reykjavík

Hafnarhúsinu v/Tryggvagötu
150 Reykjavík
Sími 545 8100, bréfsími 552 4804
Veffang: felagsmalaraduneyti.is

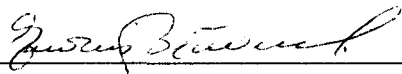
Reykjavík, 19. apríl 2004

Tilvísun: Úffo0404000a//GAB/--

Efni: Beiðni um umsögn um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og tryggingagjald, 855. mál.

Hlutverk úrskurðarnefnd fæðingar- og foreldraorlofsmála er að kveða upp úrskurði um ágreiningsefni sem kunna að rísa á grundvelli laga nr. 95/2000, sbr. 2. mgr. 5. gr. laganna. Með hliðsjón af því telur nefndin það ekki hlutverk sitt að gefa umsögn um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og tryggingagjald, 855. mál.

F.h. úrskurðarnefnd fæðingar- og foreldraorlofsmála

Guðný Björnsdóttir, formaður

Alþingi

Erindi nr. P 130/2144

komudagur 26.4.2004

Félagsstofnun stúdentanna

Stúdentahéimilínu v/Hringbraut

101 Reykjavík

Sími 5 700 700

Fax 5 700 709

fs@fs.is

www.fs.is

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 23. apríl 2004

130. löggjafarþing 2003-2004
855. mál

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 95/2000 um fæðingar- og foreldraorlof og lögum nr. 113/ 1990, um tryggingargjald, með síðari breytingum.

Félagsstofnun stúdentanna hefur ekki athugasemdir við ofangreint frumvarp.

Virðingarfyllst,

f.h. Félagsstofnunar stúdentanna

Guðrún Björnsdóttir
framkvæmdastjóri

Frumrit sent í pósti til skjalaskráningar.

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1944
komudagur 19. 4. 2004

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 19. apríl 2004

Efni: Umsögn um framvarp til laga um fæðingar-og foreldraorlof og tryggingagjald, 855. mál

Með bréfi dags. 6. apríl s.l. var óskað umsagnar Háskóla Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 95/2000, um fæðingar – og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum ofl. Skrifstofa rektors Háskóla Íslands fól starfsmannasviði Háskólans að svara erindinu.

Ekki verður séð að breytinga þær sem lagðar eru til á greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði komi til með að hafa áhrif á greiðslur til meginþorra starfsmanna Háskólans vegna töku fæðingar- og foreldraorlofs. Aðrar breytingar sem lagðar eru til virðast til þess fallnar að auka áreiðanleika upplýsinga sem greiðslum taka mið af og ættu því að styrkja tiltrú á það kerfi sem fyrir er. Háskólinn sér ekki ástæðu til að gera athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins, en þakkar fyrir að fá tækifæri til að kynna sér tillögur til breytinga á lögnum og fjalla um málið á þessu stigi.

Virðingarfyllst, f.h. rektors Háskóla Íslands

Guðrún J. Guðmundsdóttir

Guðrún J. Guðmundsdóttir
starfsmannastjóri.

Jafnréttisstofa

Alþingi
Erindi nr. P 130/1874
komudagur 16. 4. 2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Akureyri 16. apríl 2004.

Efni: Umsögn Jafnréttisstofu um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og tryggingargjald, 855. mál.

Með bréfi dags. 6. apríl 2004 óskaði félagsmálanefnd Alþingis eftir umsögn Jafnréttisstofu um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og tryggingargjald, 855. mál. Eftirfarandi er umsögn stofnunarinnar:

Jafnréttisstofa telur breytingar sem frumvarpið leggur til í aðalatriðum ásættanlegar. Þó telur Jafnréttisstofa að æskilegt hefði verið að láta reyna á lögina lengur en í þrjú ár áður en breytingar væru gerðar. Árið 2003 var fyrsta árið þar sem feður nutu fulls réttar skv. lögnum, þ.e. þriggja mánaða óframseljanlegs réttar til fæðingarorlofs. Þar sem foreldrar hafa 18 mánuði frá fæðingu barns til að nýta sér rétt til fæðingarorlofs er því mjög takmörkuð reynsla komin á það hvernig feður hafa nýtt sér þennan rétt. Því kemur ekki í ljós fyrir en um mitt ár 2005 hversu margir feður kjósa að nýta sér rétt sinn til fulls.

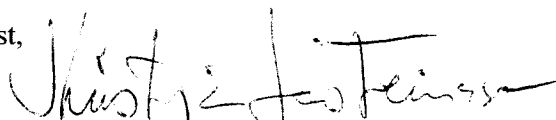
Einnig telur Jafnréttisstofa að eðlilegt hefði verið að kanna með markvissum hætti áhrif laganna á þróun þátttöku kvenna og karla á vinnumarkaði og breytta ábyrgð foreldra á umönnun barna sinna áður en lagt var út í breytingar á lögnum. Þó er fjárhagsvandi sjóðsins slíkur að óhjákvæmilegt virðist að gera breytingar á streymi fjármagns úr honum. Það eru mjög fáir aðilar sem hafa tekjur umfram það hámark sem breytingartillagan gerir ráð fyrir. Í ljósi þess að hlutverk Jafnréttisstofu er að tryggja jafnan rétt og jafna stöðu kvenna og karla er þó rétt að benda hér á að það eru miklum mun fleiri karlar sem þessi breyting mun hafa neikvæð áhrif á.

Þær upphæðir sem sjóðurinn greiddur til fedra sýna bæði jákvæðar og neikvæðar hliðar á íslensku samfélagi. Annars vegar er það að íslenskir feður eru tilbúnir til að taka þátt í uppeldi barna sinna og nýta sér rétt sinn til þess í stórum stíl. Neikvæða hliðin, hins vegar, er að hérna sést greinilega að launamunur kynjanna á Íslandi er gífurlegur. Munurinn á mánaðarlegum greiðslum til karla og kvenna var í kringum 90.000 krónur körlum í vil á hverju þeirra þriggja ára sem lögina hafa verið í gildi. Þetta sýnir því enn að nauðsynlegt er að vinna að útrýmingu kynbundins launamunar.

Að lokum bendir Jafnréttisstofa á að ekki er tekið á málefnum einstæðra foreldra í lagabreytingunni. Þar sem réttur til fæðingarorlofs er ekki framseljanlegur milli foreldra, getur sú staða komið upp hjá börnum einstæðra foreldra að þau njóti einungis fæðingarorlofs í sex mánuði.

Virðingarfyllst,

Silja Bára Ómarsdóttir

Kristján Jóstainsson

Alþingi
Erindi nr. P 130/2016
komudagur 21.4.2004

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Alþingi
Félagsmálanefnd
Austurstræti 8 - 10

150 REYKJAVÍK

SA/

Rvk. 21.04.2004

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og lögum nr. 113/1990, umtryggingagjald, 855. mál.

Samtökum atvinnulífsins hefur borist ofangreint frumvarp til umsagnar en því er ætlað að styrkja fæðingarorlofskerfið og koma böndum á útgreiðslur úr fæðingarorlofssjóði auk þess sem lagðar eru til breytingar á fjármögnun hans.

Samtök atvinnulífsins telja ljóst að nauðsynlegt er að bregðast við brýnum fjárhagsvanda sjóðsins. Hámarksgreiðsla á mánuði til starfsmanns í fæðingarorlofi er það há samkvæmt frumvarpinu að tæplega getur verið ástæða til að óttast að sú ákvörðun hafi neikvæð áhrif á jafnréttismarkmið frumvarpsins. Þak á greiðslur er einnig nauðsynlegt vegna óskýrrar og rúmrar afmörkunar laganna á viðmiðunarlaunum. Minna má á að samtökin hafa frá upphafi bent á að setja þurfi þak á greiðslur úr sjóðnum, meðal annars með tilliti til áhrifa óhefðbundinna launagreiðslna.

Fjármögnun fæðingarorlofssjóðs og tilfærslur á tryggingargjaldi frá atvinnuleysis-tryggingasjóði valda áhyggjum. Samtök atvinnulífsins óttast að sú fjármögnun sem skilin er eftir fyrir Atvinnuleysistryggingasjóð muni ekki reynast nægjanleg og því vofi yfir hætta á gjaldahækkun fyrir atvinnulífið vegna þeirra skuldbindinga sem byggðar hafa verið upp í báðum þessum kerfum. Samtökin telja á hinn bóginn óeðlilegt að fjármagna eina ríkisstofnun með tryggingagjaldi svo sem gert hefur verið með Vinnueftirlit ríkisins.

Loks er rétt að gera athugasemd við það að áfram fái báðir foreldrar að vera í fæðingarorlofi. Slíkt er einungis eðlilegt takmarkaðan tíma orlofsins en fer að öðru leyti gegn markmiðinu um að tryggja barni samvistir við foreldri í sem lengstan tíma. Samtök atvinnulífsins telja brýnt að inn í lögin komi ákveðnari stefnumörkun um að tilgangur laganna sé að barn njóti umönnunnar föður og móður. Inn í 8. gr. frumvarpsins komi að foreldrar eigi sjálfstæðan rétt til fæðingarorlofs í allt að þrjá mánuði hvort um sig til að annast barn sitt. Verulega skortir á að þetta atriði sé áréttað í lögnum sem er til þess fallið að ýta undir misnotkun.

Virðingarfyllt,

Hrafnhildur Stefánsdóttir, yfirlögfræðingur

Aðsetur:
Borgartún 35
105 Reykjavík

Sími:
591 00 00

Bréfsími:
591 00 50

Netfang:
sa@sa.is

Veffang:
www.sa.is

Alþingi
Erindi nr. P 130/1945
komudagur 19.4.2004
130/1945

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 16. apríl 2004
HT/SLB/KSG/038/04

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 95/2000, um fæðingar- og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl.

Með vísan til bréfs félagsmálanefndar Alþingis, dags. 6. apríl 2004, er hér með komið á framfæri athugasemdum Tryggingastofnunar ríkisins við ofangreint frumvarp.

2. gr.

Tryggingastofnun telur 2. gr. frumvarpsins fela í sér breytingu til bóta.

3. gr.

Tryggingastofnun fagnar tillögu frumvarpsins um að lengja lágmarkstíma fæðingarorlofs úr viku í tvær vikur og telur Tryggingastofnun jafnvel ástæðu til að lengja lágmarkstímann í allt að mánuð.

Fæðingarorlofssjóður hefur tekið tillit til óska umsækjenda um að gerðar verði breytingar á umsókn þeirra um fæðingarorlof varðandi tímalengd orlofsins og skiptingu þess. Reynslan hefur sýnt að umsækjendur, einkum feður, óska oft eftir að gera breytingar á því sem þeir upphaflega óskuðu eftir eða setja jafnvel ekki fram fastmótaðar óskir með fyrstu umsókn. Það hefur berlega komið í ljós að mikil aukin vinna fylgir því fyrir starfsmenn Fæðingarorlofssjóðs þegar einstaklingar eru jafnvel að skipta fæðingarorlofi sínu upp í 12 einingar. Þá má ljóst vera að því styttra sem fæðingarorlof er hverju sinni þeim mun erfiðara er að fylgjast með því að umsækjandinn leggi niður störf. Auk þess sem ætla verður að markmið laganna um fæðingar- og foreldraorlof náist betur við lengri samfelldri orlofstöku.

4. gr.

1. mgr. 4. gr.

Tryggingastofnun fagnar því að kveðið verði skýrar á um það hvað átt sé við með upphafsdegi fæðingarorlofs. Þó er vert að hafa í huga að ákvæði frumvarpsins getur haft í för með sér þrengingu á rétti foreldra frá því sem verið hefur í framkvæmd ef einungis er litið til áætlaðs fæðingardags barns en ekki fæðingardags þess. Af þessum sökum vill Tryggingastofnun leggja til að bætt verði inn í ákvæðið fæðingardegi barns, t.d. með þeim hætti að 1. málsliður verði svohljóðandi: “Foreldri, sbr. 1. mgr. 1. gr., öðlast rétt til greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði eftir að hafa verið samfelld í sex mánuði á innlendum vinnumarkaði fyrir áætlaðan fæðingardag barns eða fæðingardag barns, eftir því sem skapar foreldrinu meiri rétt, eða þann tíma þegar barn kemur inn á heimili við ættleiðingu eða varanlegt fóstur, sbr. 2. og 4. mgr. 8. gr.”

2. mgr. og 4. mgr. 4. gr.

Sem framkvæmdaraðili fagnar Tryggingastofnun þeim breytingum sem felast í 2. mgr. 4. gr. frumvarpsins. Ætla má að breytingar þessar verði bæði til að einfalda störf Fæðingarorlofssjóðs og leiða til þess að auðveldara verði að miða greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði við rauntekjur umsækjenda, en borið hefur á því að umsækjendur reyni að sýna laun sín sem hæst á viðmiðunartímabilinu. Á hinn bóginn telur Tryggingastofnun sér jafnframt skylt að benda á að bæði 2. mgr. og 4. mgr. 4. gr. frumvarpsins geta falið í sér mismunum eftir því hvenær árs barn fæðist. Þá er ástæða til að benda á að 2. mgr. 4. gr. getur leitt til lækkunar greiðslna til foreldra í fæðingarorlofi þar sem ekki virðist vera gert ráð fyrir að tekið verði tillit til launaþróunar frá því viðmiðunartímabili lýkur og þar til að barn fæðist, en sá tími getur orðið allt að einu ári. Þá mun lenging viðmiðunartímabildsins væntanlega einnig leiða til lækkunar á greiðslum í fæðingarorlofi. Með lengingu viðmiðunartímabilsins eru einnig auknar líkur á skörun fæðingarorlofa sem myndi hafa áhrif til lækkunar greiðslna í fæðingarorlofi fyrir tiltekna hópa foreldra en ekki aðra og myndi þannig skapast aukin mismunur á milli þessara hópa.

9. mgr. 4. gr.

Tryggingastofnun leggur til að bætt verði við 1. málslið málgreinarinnar þannig að hann verði svohljóðandi: “Réttur foreldris til greiðslna í fæðingarorlofi er bundinn því að foreldri uppfylli skilyrði um rétt til fæðingarorlofs skv. 8. gr. og leggi niður störf í samræmi við þá tilhögun fæðingarorlofs sem ákveðin hefur verið skv. 10. gr.” Tryggingastofnun telur fulla ástæðu til að kveða á um það skýrt í lögnum að óheimilt sé að stunda launuð störf samhliða því að fá greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði umfram það skerta starfshlutfall sem ákveðið hefur verið að vinna samhliða fæðingarorlofi.

Í 9. mgr. er enn fremur kveðið á um að greiðslur frá vinnuveitanda sem eru hærrí en nemi mismun greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði og meðaltals heildarlauna foreldris skuli koma til frádráttar greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði. Tryggingastofnun óskar að kveðið verði skýrt á um framkvæmd þessa frádráttar annað hvort í lögum eða reglugerð.

10. mgr. 4. gr.

Tryggingastofnun leggur til að bætt verði við 1. málslið málsgreinarinnar þannig að hann verði svohljóðandi: “Foreldri á innlendum vinnumarkaði sem á rétt til fæðingarorlofs skv. 8. gr. en uppfyllir ekki skilyrði 1. mgr. á rétt á fæðingarstyrk skv. 18. gr., sbr. þó 9. mgr. 19. gr, enda leggi foreldrið niður störf þann tíma sem fæðingarstyrkur er greiddur.”

Í 10. mgr. er enn fremur kveðið á um að greiðslur frá vinnuveitanda sem eru hærrí en nemi mismun fjárhæðar fæðingarstyrks og meðaltals heildarlauna foreldris skuli koma til frádráttar styrknum. Tryggingastofnun óskar að kveðið verði skýrt á um framkvæmd þessa frádráttar annað hvort í lögnum eða reglugerð. Jafnframt vill Tryggingastofnun benda á að greiðsla fæðingarstyrks er það lág fjárhæð að fái foreldri greiðslur frá vinnuveitanda á sama tíma og hann fær greiddan fæðingarstyrk, kann að vera mjög erfitt að sjá hvort störf hafi verið lögð niður.

6. gr.

Tryggingastofnun óskar eftir því að verksvið og hlutverk Tryggingastofnunar og Fæðingarorlofssjóðs annars vegar og skattyfirvalda og innheimtuaðila hins vegar verði skilgreint ítarlega í lögnum eða reglugerð, svo framkvæmd þeirra ákvæða sem 6. gr. hefur að geyma geti gengið sem best fyrir sig.

3. mgr. a-liður 6. gr.

Hér leggur Tryggingastofnun til að bætt verði við nýjum málslið svohljóðandi: “Enn fremur er heimilt að skuldajafna ofgreiddum greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði á móti síðar tilkomnum rétti til fæðingarorlofs.”

8. gr.

b-liður 8. gr.

Tryggingastofnun telur að það að gera lögheimili á Íslandi að skýlausu skilyrði fyrir fæðingarstyrk vera til þess að gera heimild til fæðingarstyrks skýrari.

Á hinn bóginn vill Tryggingastofnun vekja athygli á að í framkvæmd og samkvæmt úrskurðum úrskurðarnefndar í fæðingar- og foreldraorlofsmálum hefur undanþáguákvæði 13. gr. reglugerðar nr. 909/2000, um greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði og greiðslu fæðingarstyrks, ekki bara átt við um námsmanninn sjálfan heldur og maka hans sem flytur með honum erlendis. Þannig hefur maki námsmanns, sem sjálfur er ekki í námi og ekki á vinnumarkaði, fengið greiddan fæðingarstyrk (lægri styrk). Þegar reglugerðarákvæðið er flutt með þeim hætti sem frumvarpið gerir ráð fyrir inn í 19. gr. laganna, sem varðar fæðingarstyrk til foreldra í fullu námi, og um leið er búið að gera lögheimilisákvæðið í 18. gr. skýlausara, virðist vera búið að girða fyrir þann möguleika að maki námsmanns sem flytur erlendis vegna náms eigi rétt á fæðingarstyrk. Í þessu sambandi þykir rétt að benda á að með þessum hætti er verið að mismuna mökum námsmanna eftir því hvar þeir eru í námi.

Sé nám stundað utan Norðurlandanna getur námsmaðurinn og maki hans átt áfram lögheimili hér á landi, en námsmenn á Norðurlöndum og fjölskyldur þeirra verða að flytja lögheimili sitt til námslandsins. Af þessum sökum telur Tryggingastofnun umhugsunarvert hvort bæta eigi inn í b-lið 8. gr. undanþáguákvæði sem eigi við um maka námsmanna erlendis.

9. gr.

Tryggingastofnun telur rétt að ákvæði reglugerðar verði færð í lög eins og lagt er til í frumvarpinu.

10. gr.

Af lestri laganna verður ekki ráðið með ótvíræðum hætti hvað talist geti brot á lögnum, nema þá ákvæði lokamálsgreinar 5. gr. frumvarpsins þar sem segir að foreldri beri að tilkynna Tryggingastofnun ríkisins skriflega um breytingu á töku fæðingarorlofs. Í athugasemdum með frumvarpinu segir að refsíákvæði þessu sé einkum ætlað að eiga við þegar foreldrar leggja ekki niður störf er þeir taka fæðingarorlof og þiggja engu að síður greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði fyrir sama tímabil.

Tryggingastofnun telur að eigi lög um fæðingar- og foreldraorlof að hafa að geyma refsíákvæði verði þau að hafa að geyma skýrara ákvæði um það hvað sé brot á lögnum. Því telur Tryggingastofnun að réttast væri að kveða á um það berum orðum í lögnum að óheimilt sé að stunda launuð störf samhliða því að fá greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði umfram það skerta starfshlutfall sem ákveðið hefur verið að vinna samhliða fæðingarorlofi og að óheimilt sé að stunda launuð störf samhliða greiðslu fæðingarstyrk, sbr. áður framkomnar athugasemdir við 9. og 10. mgr. 4. gr.

Enn fremur telur Tryggingastofnun að refsíákvæði laganna ætti að vera skýrt með þeim hætti að þar væri tilgreint brot á hvaða ákvæðum laganna gæti varðað sektum og að lokum að í refsíákvæðinu kæmi fram að “með brot gegn lögum þessum skal farið að hætti opinberra mála”.

Auk þeirra breytinga sem lagðar eru til í frumvarpinu vill Tryggingastofnun koma á framfæri atriðum sem stofnunin telur að betur mættu fara í lögum um fæðingar- og foreldraorlof.

Í fyrsta lagi leggur Tryggingastofnun til að við 12. gr. verði bætt innan hvaða tímamarka réttur til fæðingarorlofs vegna andvanafæðingar og fósturláts sé til staðar og væri það til samræmis við ákvæði 8. gr. laganna og 2. gr. frumvarpsins þar sem kveðið á er um tímamörk vegna fæðingar lifandi barna. Varpar Tryggingastofnun fram þeirri hugmynd að við 12. gr. bætist ný málsgrein svohljóðandi: “Réttur til fæðingarorlofs vegna andvanafæðingar eða fósturláts fellur niður 6 mánuðum eftir andvanafæðingu eða fósturlát”.

Í öðru lagi skal á það bent að með lögum nr. 121/2003 um breytingu á lögum nr. 113/1990 um tryggingagjald, sem tóku gildi 1. janúar sl., voru felld brott ákvæði sem

vörðuðu lögbundið framlag vegna séreignasparnaðar. Lögbundið mótframlag er því ekki lengur til í íslenskum lögum og því leggur TR til að síðari málsliður 1. mgr. 14. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof verði felldur brott.

Í þriðja lagi telur Tryggingastofnun rétt að vekja athygli á að þingfest hefur verið í héraðsdómi Reykjavíkur stefna Alþýðusambands Íslands gegn Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs, þar sem gerðar eru þær dómkröfur að viðurkennt verði með dómi að Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs beri að greiða foreldrum sem aðild eiga að aðildarfélögum Alþýðusambands Íslands, orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 af greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof nr. 95/2000. Tryggingastofnun mun krefjast sýknu af stefnukröfum þessum og byggir m.a. á því að í lögum um fæðingar- og foreldraorlof er hvergi getið um greiðslu orlofslauna vegna greiðslna til foreldra í fæðingarorlofi. Eins og fyrr segir telur Tryggingastofnun rétt að vekja athygli löggjafans á þessum málaferlum nú þegar lög um fæðingar- og foreldraorlof eru til endurskoðunar og gefa þannig löggjafanum kost á að taka ákvörðun um það hvort greiða skuli orlofslaun af greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði eða ekki og taka á því með beinu ákvæði í lögnum tengdu 2. mgr. 14. gr. laganna.

Í fjórða lagi leggur Tryggingastofnun til að við 20. gr. verði bætt innan hvaða tímamarka réttur til fæðingarstyrks vegna andvanafæðingar og fósturláts sé til staðar og væri það til samræmis við ákvæði 1. mgr. 18. gr. og 1. mgr. 19. gr. laganna, þar sem kveðið er á um að tímamörk vegna fæðingar lifandi barna. Varpar Tryggingastofnun fram þeirri hugmynd að við 20. gr. bætist ný málsgrein svohljóðandi: “Réttur til fæðingarorlofs vegna andvanafæðingar eða fósturláts fellur niður 6 mánuðum eftir andvanafæðingu eða fósturlát”.

Í fimmta lagi vill Tryggingastofnun, vegna 3. mgr. 33. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof þar sem kveðið er á um að greiðslur frá öðrum ríkjum vegna sömu fæðingar og fyrir sama tímabil komi frádráttur við greiðslu úr Fæðingarorlofssjóði skv. 13. gr. og greiðslu fæðingarstyrks skv. 18. og 19. gr., vekja athygli á úrskurði úrskurðarnefndar fæðingar- og foreldraorlofsmála í máli nr. 55/2003, þar sem fallist var á það með kæranda málsins að hann, sem átti rétt á fæðingarstyrk námsmanna, ætti rétt á að taka sameiginlegan rétt foreldra hérlendis, þegar maki hans átti rétt á fæðingarorlofi erlendis og verður ekki annað ráðið af úrskurðinum en að þessi réttur þess foreldris til að taka sameiginlega réttinn hérlendis sé óháður því hversu mikill réttur maka hans er erlendis.

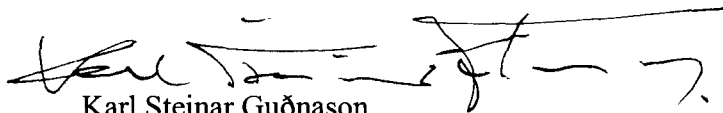
Telur Tryggingastofnun æskilegt að löggjafinn taki á þessu með skýrum hætti og þá annað hvort þannig að taka fram að maki þess sem á rétt á fæðingarorlofi erlendis eigi rétt á að taka sameiginlega réttinn hér á landi að fullu eða með því að taka fram að í slíkum tilvikum skuli taka tillit til þess hversu mikinn rétt hitt foreldrið eigi erlendis.

Í sjötta lagi leggur Tryggingastofnun til að í lög um fæðingar- og foreldraorlof verði bætt inn ákvæði sem veiti Fæðingarorlofssjóði heimild til að leita upplýsinga og

gagna frá þriðja aðila, t.d. vinnuveitanda umsækjanda, skóla og lánasjóði, til að ákveða rétt umsækjanda.

Að lokum vill Tryggingastofnun í sjöunda lagi vekja athygli á þeim mismun sem felst í ákvæðum 6. mgr. 8. gr. og 4. mgr. 18. gr. laganna. Samkvæmt 6. mgr. 8. gr. laganna nægir umgengnisréttur forsjárlausss foreldris til greiðsluréttar úr Fæðingarorlofssjóði, en til að umsækjendur um fæðingarstyrk geti fengið greiðslur verða þeir að hafa forsjá barns eða sameiginlega forsjá með hinu foreldrinu, sbr. 4. mgr 18. gr.

Virðingarfyllst

Karl Steinar Guðnason
forstjóri

Alþingi
Erindi nr. P 130/1971
komudagur 19.4.2004

Nefndasvið Alþingis
Félagsmálanefnd
b/t nefndarritara
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

VERSLUNARRÁÐ
ÍSLANDS

ICELAND CHAMBER
OF COMMERCE
Stofnað 1917

SAMTÖK
VIÐSKIPTALÍFSINS

Reykjavík, 19. apríl 2004

Efni: Frv. til I. um br. á I. um fæðingar- og foreldraorl. og öðrum lögum (855. mál).

Verslunarráð Íslands þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreint frumvarp.

Þegar frumvarp um lög um fæðingar- og foreldraorlof var lagt fram á vordögum árið 2000 benti Verslunarráð á, með skriflegri umsögn og ábendingum á nefndarfundum, ýmsa alvarlega galla á frumvarpinu. Það sem helst blasti við voru gífurleg útgjöld sem myndu fylgja frumvarpinu. Þá vakti Verslunarráð athygli á því að hugmyndir frumvarpshöfundanna um útgjöld fæðingarorlofssjóðs væru óraunhæfar og kostnaðar í meira lagi vanmetinn. Nú er svo komið að spár ráðsins um greiðsluferðleika fæðingarorlofssjóðs hafa ræst. Því fagnar Verslunarráð ofangreindu frumvarpi sem miðar að nokkru leyti að því að bregðast við raunverulegum vanda sjóðsins. Verslunarráð telur þó ekki nóg að gert og þá leið sem valin er, að skerða tekjur atvinnuleysistryggingasjóðs, ekki heppilega til lengri tíma lítið. Í athugasemdum með frumvarpinu eru ekki færð rök fyrir þeirri fullyrðingu að staða atvinnuleysistryggingasjóðs sé það sterk að óhætt sé að lækka greiðslur inn í þann sjóð.

Hjá Tryggingastofnun hefur verið unnið að því að kanna áhrif þess á fæðingarorlofssjóð ef hámark væri á greiðslum úr sjóðnum. Með því að setja markið við þá 15% tekjuhæstu „kúnna“ sjóðsins árið 2003 væri hámarksgreiðsla úr sjóðnum miðuð við kr. 277.889 mánaðarlaun. Þannig væri hægt að lækka útgjöld sjóðsins árið 2003 um 500 milljónir króna. Væri lágmarkið lægra, t.d. þannig að einstaklingi yrði ekki greitt hærra úr sjóðnum en kr. 225.000 á mánuði, væri hægt að minnka útgjöld sjóðsins um tæpar 700 milljónir. Um leið og þakið er fært niður fyrir þessa fjárhæð lækka útgjöld sjóðsins mjög hratt. Ofangreint frumvarp kveður á um hámarksgreiðslu úr sjóðnum sem nemur kr. 480.000. Með þeirri aðgerð, ásamt öðrum breytingum, er því spáð að útgjöld sjóðsins lækki einungis um 150 milljónir. Verslunarráð hefði talið rétt að hafa umrædda hámarksfjárhæð lægri ef markmið frumvarpsins um að draga úr útgjöldum sjóðsins á að nást.

Póstáritun:
Verslunarráð Íslands
Húsi verslunarinnar
Kringlan 7
103 Reykjavík

Sími: 510 7100
Bréfsími: 568 6564
Netfang: mottaka@chamber.is
Website: www.chamber.is

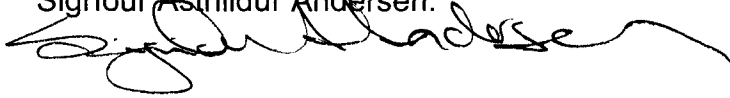
Allt að einu fagnar Verslunarráð því að nú sé reynt að bregðast við þeirri staðreynd að fæðingarorlofssjóður er fjárfrekur.

Verslunarráð vakti á sínum tíma einnig athygli á ýmsum misnotkunarmöguleikum í kerfi eins og fæðingarorlofinu. Með ofangreindu frumvarpi er að nokkru leyti reynt að takast á við þann vanda.

Verslunarráð hvetur til þess að frumvarpið nái fram að ganga.

Virðingarfyllst,

f.h. Verslunarráðs Íslands,
Sigríður Ásthildur Andersen.

VERSLUNARRÁÐ
ÍSLANDS

ICELAND CHAMBER
OF COMMERCE
Stofnað 1917

SAMTÖK
VIÐSKIPTALÍFSINS

Nefndasvið Alþingis
Félagsmálanefnd
b/t Stefáns Árna Auðólfssonar, nefndarritara
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 16. apríl 2004.

**Efni: Frv. til l. um br. á l. um húsnæðismál nr. 44/1998 (785. mál)
og frv. til l. um br. á l. um greiðsluj. fasteignaveðlána (829. mál).**

Verslunarráð Íslands þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreind frumvörp sem fjallað er hér um í einu lagi enda nátengd.

Verslunarráð gerir ekki athugasemdir við þá formbreytingu sem frumvörpin mæla fyrir um. Það vekur þó athygli ráðsins að í 5. gr. fyrrnefnda frumvarpsins er lögð til orðalagsbreyting sem ekki er nægilega gert grein fyrir í athugasemdum. Erfitt er að átta sig á því hvort hér er um eiginlega efnisbreytingu að ræða, þ.e. hvort í Íbúðalánasjóður sinni raunverulega í einhverjum tilvikum t.d. innheimtu. Verslunarráð sér ekki ástæðu til að afnema skyldu Íbúðarlánasjóðs til að semja við lánastofnanir um afgreiðslu og innheimtu lána, og mæla einungis fyrir um heimild til þessara samninga. Hér er þó kannski verið að vísa til þess að sjóðurinn afgreiði lánin sjálfur.

Með þessum frumvörpum telur Verslunarráð enn frekari rök fyrir því að fjármögnun húsnæðiskaupa verði komið í hendur fjármálastofnana og vonar að hér sé stigið skref í þá átt.

Virðingarfyllst,
f.h. Verslunarráðs Íslands,

Sigríður Asthildur Andersen.

Póstáritun:
Verslunarráð Íslands
Húsi verslunarinnar
Kringlan 7
103 Reykjavík

Sími: 510 7100
Bréfsími: 568 6564
Netfang: mottaka@chamber.is
Website: www.chamber.is

Alþingi
Félagsmálanefnd
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 5.maí 2004

Tilvísun: 2004040074/0.03.01

Efni: Frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof og tryggingagjald 855. mál.

Vísað er til bréfs yðar dags. 7. apríl 2004 sem barst okkur 20. apríl sl., þar sem farið er fram umsögn um ofangreint frumvarp.

Allt frá því að sérstök stofnun var sett á laggirnar til að stuðla að öryggi og hollustuháttum á vinnustöðum árið 1929 hefur reksturinn verið fjármagnaður með gjöldum sem fyrirtækin greiða.

Við undirbúning nágildandi vinnuverndarlaga varð samkomulag milli aðila vinnumarkaðarins og ríkisvaldsins um að sjálfstæði Vinnueftirlitsins og fjárhagslegur grundvöllur yrði tryggður með sérstöku gjaldi, vinnueftirlitsgjaldi sem lagt yrði á sama gjaldstofn og slysatryggingagjald til Tryggingastofnunar. Árið 1991 var þetta gjald fellt inn í tryggingagjald vinnuveitenda til hagræðis við álagningu og innheimtu. Nú er lagt til að fella þennan markaða tekjustofn stofnunarinnar niður. Þar með yrði horfið frá því grundvallaratriði að atvinnulífið greiði kostnað af rekstri stofnunarinnar.

Þó hlutdeild stofnunarinnar í tryggingagjaldi hafi farið nokkuð lækkandi hefur þetta fyrirkomulag þó leitt til þess að stofnunin hefur getað brugðist við auknum umsvifum á vinnumarkaði og nýjum verkefnum sem fylgja samfélagsbreytingum, nýjum lagaákvæðum o.fl. Nú síðast reyndist unnt að bregðast að hluta við auknum verkefnum tengdum stórfamkvæmdum á Austurlandi þó ekki kæmu til auknar fjárveitingar.

Í ljósi ofanritaðs hvetur undirritaður til þess að fundin verði leið til þess að stofnunin verði áfram fjármögnuð með launatengdum gjöldum vinnuveitenda.

Virðingarfyllst,

Eyjólfur Sæmundsson,
forstjóri